

Bryssel den 28.3.2008
KOM(2008) 159 slutlig

2008/0064 (COD)

Förslag till
EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS BESLUT
om Europeiska året för kreativitet och innovation (2009)
(framlagt av kommissionen)

MOTIVERING

Europeiska året för kreativitet och innovation (2009)

1. INLEDNING

Europa behöver stärka sin kapacitet för kreativitet och innovation både av sociala och ekonomiska skäl. Europeiska rådet har flera gånger bekräftat att innovation är en avgörande faktor för Europas förmåga att effektivt möta globaliseringens utmaningar och tillvarata dess möjligheter. I december 2006 påpekade rådet till exempel att ”Europa behöver ett strategiskt tillvägagångssätt som syftar till att skapa innovationsvänlig miljö där kunskap omvandlas i innovativa produkter och tjänster”¹. Den moderna ekonomin, där man betonar vikten av att skapa mervärde genom bättre kunskapsutnyttjande och snabb innovation, kräver att den kreativa kunskapsbasen breddas och hela befolkningen involveras. I synnerhet behövs färdigheter och kompetens som ger människor förmåga att se förändringar som en möjlighet och öppna sig för nya idéer som främjar innovation och ett aktivt deltagande i ett kunskapsbaserat samhälle med kulturell mångfald.

Innovativ förmåga hänger ihop med kreativitet som en personlig egenskap baserad på kulturell och social kompetens och därtill knutna värderingar. För att ge full utdelning behöver den spridas till hela befolkningen. Europeiska rådet betonade åter utbildningens roll som en avgörande faktor för att främja kreativitet, innovationsresultat och konkurrenskraft i mars 2007 när det lanserade begreppet ”kunskapstriangeln” som består av utbildning, forskning och innovation².

Genom arbetsprogrammet ”Utbildning 2010”³ och gemenskapens handlingsprogram för livslångt lärande och ungdomspolitik, samt för relaterade områden såsom kultur, kan man på

---

¹ Ordförandeskapets slutsatser – Bryssel den 14-15 december 2006, stycke 28.

² Ordförandeskapets slutsatser – Bryssel den 8-9 mars 2007.

³ ”Utbildning 2010: Snabba reformer krävs om Lissabonstrategin ska lyckas”: gemensam rapport antagen av rådet och kommissionen den 26 februari 2004. Se också det detaljerade arbetsprogrammet för uppföljningen av målen för utbildningssystemen i Europa, EGT C 142, 14.6.2002, s. 1.

europaisk nivå utbyta erfarenheter och goda lösningar och fördjupa berörda parter förståelse av hur man kan främja kreativitet och innovativ förmåga. Det är i synnerhet i Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 18 december 2006 om nyckelkompetenser för livslångt lärande⁴ som tillhandahåller en europeisk referensram omfattande åtta nyckelkompetenser (definierade som ”kunskap, färdigheter och attityder”) där man finner en bred dagordning för utbildning i alla livets stadier. Många av dessa kompetenser är relevanta för kreativitet och innovation genom sin anknytning till såväl personlig utveckling som social och interkulturell kompetens, exempelvis ”matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens”, ”digital kompetens”, ”lära att lära”, ”social och medborgerlig kompetens”, ”initiativförmåga och företaganda” samt ”kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer”.

Att instifta ett europeiskt år är ett effektivt sätt att bidra till arbetet med dessa utmaningar genom att höja allmänhetens medvetenhet, sprida information om goda lösningar, stimulera forskning, kreativitet och innovation och främja politisk debatt och politiska förändringar. Genom att det europeiska året förenar insatser på såväl gemenskapsnivå som nationell, regional och lokal nivå och skapar möjligheter för de berörda parterna att delta, kan det generera synergier i informations- och medvetandehöjande åtgärder, och bidra till att inrikta den politiska debatten på specifika frågor.

Målet för 2009 är att främja kreativitet och innovativ förmåga som nyckelkompetenser för alla. Detta överensstämmer med kommissionens meddelande ”Kunskap i praktiken: en brett upplagd innovationsstrategi för EU” där det påpekas att innovation kommer att förbli rotlös utan utbildning som ett centralt politikområde, och att utbildningen måste främja begåvning och kreativitet från ett tidigt stadium⁵. Programmet för livslångt lärande är därmed ett viktigt redskap för att stödja detta initiativ. Andra politikområden och program inom närliggande områden, exempelvis näringsliv, informations-samhälle, forskning, sammanhållning eller landsbygdsutveckling, kommer att användas som stöd för detta europeiska år där så är lämpligt.

2. BAKGRUND

Kreativitet är en mänsklig egenskap som uppträder på många områden och i många sammanhang, från konstverk, formgivning och hantverk till vetenskapliga upptäckter och entreprenörskap, däribland socialt entreprenörskap. Kreativitetens multidimensionella natur innebär att kunskap på en rad olika områden – både tekniska och icke-tekniska – kan ligga till grund för kreativitet och innovation. Innovation innebär att nya idéer genomförs framgångsrikt, och kreativitet är en oundgänglig förutsättning för innovation. Nya produkter, tjänster, processer, strategier och organisationer kräver människor som tillsammans kan generera nya idéer och associationer. Färdigheter som kreativt tänkande och avancerad problemlösning är därför nödvändiga inom såväl det ekonomiska som det sociala och konstnärliga området.

Människor som sysslar med kreativitet och innovation – personer inom konstnärliga yrken å ena sidan och personer som är verksamma inom teknik och näringsliv å den andra – saknar ofta goda kommunikationskanaler till varandra. Ett viktigt bidrag som det europeiska året kan lämna är att överbrygga klyftan mellan dessa världar, genom att med konkreta exempel visa

---

⁴ Rekommendation 2006/962/EG, EUT L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁵ KOM(2006) 502 slutlig.

värdet av att sammanföra begreppen kreativitet och innovation på ett antal områden, exempelvis i skolor, på universitet samt i privata och offentliga organisationer.

En viktig och ofta outnyttjad källa till innovation befinner sig utanför organisationerna, nämligen användaren. Användarnas behov kan fungera som en startpunkt för att utveckla, förbättra och/eller utforma nya, mer konkurrenskraftiga produkter och tjänster. Med lämpliga färdigheter kan användarna inte bara fungera som en innovationsvänlig marknadsmiljö i sin roll som konsumenter, utan också lösa oförutsedda problem och själva delta i utvecklingen av produkter och tjänster. Den positiva verkan av konsumentdeltagande förklarar varför producenter av ny teknik som arbetar i en nära relation med användarna är framgångsrika när det gäller innovation.

Relationen mellan kompetenser och innovation är dynamisk: människors attityder och deras färdigheter och kunskap bidrar till att driva innovationen framåt, och innovationen i sin tur bidrar till att förändra efterfrågan på kunskaper, både i samhället och på företagsnivå. Det finns inte någon kombination av färdigheter som ensam fungerar som ett recept på framgångsrik innovation i alla sammanhang. Innovationsprocesser pågår i all större utsträckning inom nätverk, de omfattar olika ämnesområden och är probleminriktade, vilket gör att kraven på allmänna färdigheter blir allt högre, exempelvis kunskaper om hur man skaffar sig nya kunskaper och förmåga att interagera effektivt med andra människor. Därför är det viktigt att erkänna kompetenser som ”kunskap, färdigheter och attityder”, som rekommendationen om nyckelkompetenser gör. Attityder till förändring kan vara lika viktiga som mer formella kvalifikationer.

En av grunderna för kreativ och innovativ förmåga är motivation och initiativkraft. Sådana egenskaper grundläggs under de tidiga faserna av den personliga utvecklingen. Kreativiteten spelar en viktig roll i läroplanen under de tidiga skolåren, men den minskar drastiskt i betydelse under elevernas skoltid. En viktig utmaning för utbildningssystemen är därför hur de ska kunna hålla kreativiteten levande hos barn och ungdomar. Man har försökt lösa detta problem t.ex. genom att lägga större vikt vid kreativa ämnen, utveckla nya metoder för inläring och erbjuda olika aktiviteter utanför läroplanens ram.

Samtidigt är interkulturell och social kompetens avgörande för den enskildes möjligheter att delta på ett effektivt och konstruktivt sätt i samhälls- och arbetslivet, särskilt som våra samhällen blir alltmer mångfacetterade. Medborgerlig kompetens ger människor möjlighet att medverka fullt ut i samhällslivet. Denna kompetens grundar sig dels på kunskap om såväl sociala som politiska begrepp och strukturer, dels på ett åtagande om att delta i samhällslivet på ett aktivt och demokratiskt sätt. Dessa färdigheter och kunskaper är därför också viktiga när man vill stimulera kreativiteten och den innovativa förmågan.

Det ökande trycket att utveckla kreativa, innovativa och kritiska färdigheter innebär att traditionella undervisningsmetoder där läraren ger instruktioner eller föreläser fungerar inte längre på ett adekvat vis. De ersätts allt mer av mer inlärar-fokuserade modeller, där inlärares aktivt engagerar sig i tanke- och tolkningsprocessen. Inläringen sker i samarbete med andra och innebär att sociala förhållningssätt och vanor ändras på ett kreativt sätt. En organisationskultur som stöder öppenhet och kreativitet är en livsviktig förutsättning för framgångsrik inläring och innovation.

3. SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH FÖRVÄNTAT RESULTAT

3.1. Samråd med berörda parter

Informella diskussioner om att på grundval av befintliga program anordna ett europeiskt år för kreativitet och innovation har hållits med ledamöter av Europaparlamentet och med medlemsstaterna. Initiativets grundtankar har välkomnats brett, och de allt fler förfrågningarna om mer information från många olika berörda parter antyder att ett sådant år är mycket efterfrågat.

3.2. Förväntat resultat

Arbetsprogrammet ”Utbildning och yrkesutbildning 2010” ger många resultat, t.ex. tvåårsrapporter om samarbete i en rad olika frågor som rör allmän och yrkesinriktad utbildning samt rekommendationer eller andra icke-bindande principer eller instrument inom specifika ämnen, exempelvis erkännande av icke-formella och informella läranderesultat eller vägledning inom livslångt lärande. Många av programmets insatser och resultat vänder sig dock framför allt till yrkesaktiva och politiska beslutsfattare, och är inte tillräckligt synliga för allmänheten.

Med hjälp av ett europeiskt år inriktat på utveckla kreativitet och innovativ förmåga kan man föra fram en del av resultaten så att allmänheten kan ta del av dem i lättillgänglig form som stimulerar föreställningsförmåga. Samtidigt kan man dra nytta av resultaten av analyser och politiska rekommendationer som redan stöds på europeisk nivå. Det skulle också ge berörda parter, t.ex. institutioner och organisationer i det civila samhället vilka arbetar på europeisk, nationell, regional eller lokal nivå, en bättre möjlighet att påverka och större erkännande för sina ansträngningar genom sitt deltagande i ett EU-övergripande initiativ. Året kommer därför att bidra till att stärka verkan av befintliga processer inom arbetsprogrammet ”Utbildning 2010” och generera en kritisk verksamhetsmassa som är inriktad på utveckling av färdigheter relaterade till kreativitet och innovation. Det kommer också att bygga på resultatet av Europeiska året för interkulturell dialog (2008) genom att betona vikten av social och interkulturell kompetens för att skapa kreativitet och innovativ förmåga i en miljö med kulturell mångfald.

Därmed förväntas året få minst lika stor verkan som tidigare initiativ av samma typ inom utbildning, exempelvis Europeiska året för livslångt lärande (1996) och Europeiska året för utbildning genom idrott (2004). Den nuvarande inriktningen på konkurrenskraft, kunnande och färdigheter i samband med Lissabonstrategin kommer troligtvis att göra berörda parter desto mottagligare för resultaten av det europeiska året.

Verksamhet på andra relevanta politikområden än utbildning, exempelvis näringsliv, media, sammanhållning, landsbygdsutveckling och forskning bidrar redan direkt eller indirekt till att främja kreativitet och innovativ förmåga. Kommissionen kommer att dra nytta av denna verksamhet för att öka det europeiska årets inverkan.

4. RÄTTSLIGA ASPEKTER

4.1. Sammanfattning av insatsens mål och föreslagna åtgärder

Det övergripande målet för det europeiska året är att främja kreativitet för alla som en pådrivande kraft för innovation och som en nyckelfaktor för utvecklingen av personlig, yrkesrelaterad, entreprenörskapsmässig och social kompetens genom livslångt lärande.

I överensstämmelse med begreppet livslångt lärande, som stadfästas i rådets resolution om livslångt lärande av den 27 juni 2002⁶, kommer kreativitet och innovativ förmåga att främjas genom lösningar som är anpassade för alla stadier av livslångt lärande, från tidig inlärning genom obligatorisk skola och utbildning efter den obligatoriska, som sträcker sig genom arbetslivet till stadiet efter pensioneringen. Det kommer att tillämpas på formella, icke-formella och informella inlärningsmiljöer.

Som under andra europeiska år kommer åtgärderna att omfatta informations- och reklamkampanjer, evenemang och initiativ på europeisk, nationell, regional och lokal nivå för att förmedla budskapet och sprida information om goda lösningar. Året kommer att genomföras med hjälp av befintliga gemenskapsprogram, särskilt programmet för livslångt lärande 2007–2013⁷ och Kulturprogrammet 2007–2013⁸ samt andra program och initiativ inom de prioriteringar som fastställts för varje instrument för perioden fram till och med 2009⁹. Bland de prioriteringarna finns sektorsinriktade mål, exempelvis att väcka och förstärka kreativitet och innovation eller utveckla innovativa pedagogiska metoder som stöder sig både på de kreativa och de vetenskapliga ämnena i skolorna; att främja ”kunskapstriangeln” genom att etablera inlärningsregioner runt universiteten som kan fungera som en pådrivande kraft för regional utveckling; att stöda utveckling och överföring av innovation genom yrkesutbildning; att främja vuxnas självförverkligande genom att utveckla deras kulturella medvetenhet och förmåga till kreativt uttryck och innovation via vuxenutbildning; och, för alla länkar i kedjan för livslångt lärande, kommunikationsåtgärder och evenemang som sprider och tillämpar resultaten.

För att se till att verksamhet som anordnas under året är skräddarsydd för behoven och omständigheterna i varje medlemsstat och att de erfarenheter som gjorts på europeisk nivå får maximal verkan uppmanas medlemsstaterna utse en nationell samordnare som ansvarar för att organisera ländernas deltagande i Europeiska året för kreativitet och innovation i de fall då den nationella Lissabonsamordnaren inte på ett lämpligt vis kan ta över denna roll. En europeisk styrgrupp, där även företrädare för de nationella samordnarna ingår, kommer att samordna verksamheten på europeisk nivå.

4.2. Rättslig grund

Den rättsliga grunden för detta initiativ är artiklarna 149 och 150 i EG-fördraget. Dessa två artiklar tillämpas vanligen tillsammans, enligt det tillvägagångssätt som har bekräftats för livslångt lärande i många gemenskapstexter under mer än ett decennium, inbegripet dem som nämns i skälen.

---

⁶ EGT C 163, 9.7.2002, s. 1.

⁷ Europaparlamentets och rådets beslut nr 1720/2006/EG av den 15 november 2006 (EUT L 327, 24.11.2006, s. 45): http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html.

⁸ Europaparlamentets och rådets beslut nr 1855/2006/EG av den 27 december 2006 (EUT L 372, 27.12.2006, s. 22).

⁹ http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html.

4.3. Subsidiaritetsprincipen

Detta förslag följer subsidiaritetsprincipen, på samma sätt som det befintliga programmet för livslångt lärande, vilket kommer att vara ett viktigt verktyg för att genomföra det europeiska året. Som i det fallet kan förslaget mål inte i tillräcklig utsträckning uppnås av medlemsstaterna, eftersom insatser enbart på nationell nivå inte skulle kunna dra fördel av den europeiska dimensionen med utbyte av erfarenhet och goda lösningar mellan medlemsstaterna för att främja nyckelkompetenser just när det gäller kreativitet och innovation.

Målen med förslaget kan bättre uppnås genom gemenskapsinsatser, eftersom europeiska år i allmänhet utformas för att möta gemensamma utmaningar som Europa står inför, där en kritisk massa uppnås genom att man samtidigt höjer allmänhetens medvetenhet och främjar den politiska debatten.

4.4. Proportionalitetsprincipen

Den handlingslinje som föreslås är enkel och förlitar sig på befintliga program och på att kommunikationsverksamheten riktas in på det europeiska årets teman, och den ställer inga oproportionerliga krav på de förvaltningar som genomför året.

4.5. Val av regleringsform

Den lämpligaste regleringsformen är ett Europaparlamentets och rådets beslut, så att den lagstiftande myndigheten deltar fullt ut i att utse det europeiska året.

5. BUDGETKONSEKVENSER

Inga ytterligare medel söks för det europeiska året. Flexibiliteten när det gäller att fastställa prioriteringar för ett eller flera år i programmet för livslångt lärande och andra relevanta program ger en tillräcklig ekonomisk marginal för att man ska kunna stödja en informationskampanj i samma skala som för tidigare europeiska år. De förvaltningsresurser som krävs för genomförandet av året finns också redan inom befintliga förvaltningsbudgetar.